

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

אמור

ר' עקיבא ור' שמעון בר יוחאי

קפדן גדול. יבואו אנשים לחשוב שהנה גם ר' שמעון נפטר ביום ל"ג בעומר למרות שהיה זה בזמן אחר מיום שנפטר בו תלמידי ר"ע על שלא נהגו כבוד זה בזה, וקפידת ר"ע חלה גם על ר' שמעון בר יוחאי למרות הזמן הרב שעבר.

לכן עושים שמחה ביום ל"ג בעומר להראות שאין ר' שמעון בר יוחאי נפטר כתוצאה מכך שחם ושלווה היה קפדן או מהסיבה לא נהגו כבוד זה בזה, שר' שמעון בר יוחאי היה צדיק גמור ועיקר קפידתו וקנאתו הייתה תמיד לשם שמים וזהו עיקר ההילולא.

הרה"ק ר' יצחק אלפיה זצ"ל כתב שהסיבה לכך שאנו שמחים ביום ל"ג בעומר היא בגלל הגמ' בסוכה [מה:] שאומרת אמר ר' חזקיה אמר ר' ירמיה משום ר' שמעון בר יוחאי שיכול רשב"י לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שהוא ר' שמעון נברא ועד עתה. שמגודל זכויותיו יכול הוא לקבל את כל עוונות הדור.

ואם יבואו ויוסיפו את בנו ר' אלעזר יחד עם ר' שמעון, יכולים לפטור את כל העולם מיום שהעולם נברא ועד עתה. ואם יוסיפו את יותם בן עוזיהו שהיה מלך יהודה, יכולים לפטור את כל העולם מיום שהעולם נברא ועד סופו מגודל זכויותיהם.

ומכל הצדיקים לא היה אדם אחר שהבטיח לכללות ישראל להצילם מן הדין ולפוטרים מן הדין אלא אך ורק רשב"י. ועל כך אנו שמחים ביום הזה יותר מכל שאר הצדיקים, שכן מי יצדק בטענותיו ביום הדין והנורא ומי יצילנו מדין שמים אם לא ר' שמעון בר יוחאי, וביום זה הוא ממליץ טוב בעד כללות ישראל וממתיק הדינים מעליהם. לכן עושים סעודות ושמחות של מצוה להיות מובטחים שבזכותו נהיה פטורים מיום דין ונצא זכאים.

הנה פסוק ואזכור!!

על ידי זיהוי קולי במס' 6171111-03 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לרבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" [ג, ב.]

בעל ה"זרע שמשון" מביא את ה'תורת חיים' ששואל מדוע אמרה הגמ' "והינו דתנן" ולא נאמר 'כדתנן הוי מתפלל'?

מסביר בעל ה"זרע שמשון" שר' חנינא סגן הכהנים בא להשמיע לנו שהפרוש היותר נכון על הפסוק בחבקוק "ותעשה אדם כדגי הים" הוא כמו הפרוש השני שכל הגדול מחברו בולעו, שכן לפי הפרוש הראשון שללא המים הדגים מתים כך בני אדם ללא התורה והמצוות מיד מתים והמלכות מושלת עלינו. אז אם כן המלכות הייתה גורמת לנו לעסוק בתורה, והיה לה ליטול על כך שכר טוב. ולמרות שאין כוונתם לשם שמים הרי נחשב דבר זה כעוסק בתורה שלא לשמה ששכר הגורם לעוסק בתורה שלא לשמה הוא כמו מי שלומד. כמו שנאמר בפסוק "שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך" [דברים ל"ג, י"ח] ונאמר במשלי [ג, י"ח] "עץ חיים היא למחזיקים בה" ללומדים בה לא נאמר אלא למחזיקים בה. ולמרות שאין המלכות מחזקת תורה לשמה ואין ראוי לה השכר, כיוון שמוראה מחזיק הלימוד היה לה ליטול שכר של עושר וכבוד או בדומה לזה. ואם כן הרי שאדרכה לא היה לנו להתפלל לשלומה של מלכות שהרי ממילא ראוי לה עושר וכבוד בעולם הזה.

המשך אי"ה' בשבוע הבא...

חז"ל מספרים לנו על עשרים וארבע אלף תלמידי ר' עקיבא שמתו במגפה מפסח ועד עצרת, ופסקו מלמות ביום ל"ג בעומר. באותו זמן היה העולם שמים עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ולימד אותם את התורה שבעל פה מתחילה, והיו שם ר' מאיר, ור' יהודה, ור' שמעון, ור' אלעזר בן שמעון. והם התלמידים החדשים שהעמידו את התורה ומסרו לנו את המשניות.

שואל הפרי חדש [או"ח ס' תצג, ס"ג] מדוע אנו שמחים בל"ג בעומר על כך שתלמידי ר"ע פסקו מלמות, הרי ביום ל"ג בעומר מתו האחרונים שבתלמידי ר"ע וכבר לא נשאר מי שימות?

ומסביר שהשמחה היא על כך שבאו תלמידים חדשים ללמוד תורה אצל ר"ע ולא חששו שמא ימותו גם כן מהסיבה שלא נהגו כבוד זה בזה, וכיוון שנהגו כבוד זה בזה לא נשתכחה תורה מישראל.

בעל המראה כהן' זצ"ל מסביר שר' שמעון בר יוחאי היה מתלמידי ר"ע, ור' שמעון היה קפדן גדול וכמו שמספרת הגמ' במעילה [יז.] על המלכות שגזרה על עם ישראל שלא ישמרו שבת ולא ימולו את בניהם. בתחילה שלחו את ר' ראובן בן איסטרובלי ולאחר מכן שלחו את ר' שמעון בר יוחאי שמלומד בניסים, הסתפקו את מי לשלוח יחד עימו והחליטו לשלוח את ר' אלעזר ב"ר יוסי. אמר ר' יוסי לחכמים שאין הוא מוכן לשלוח את בנו ר' אלעזר שמא יקפיד עליו ר' שמעון ויעניש אותו. שמע כן ר' שמעון ואמר שהוא מקבל עליו לא להענישו, וכך הלכו ר' אלעזר ור' שמעון יחד לבטל את הגזירות.

ובאמת כפי שחשש ר' יוסי כך היה שבדרך הקפיד עליו ר' שמעון ואמר שלא יחזור הבן אל אביו, מיד חלה ר' אלעזר באסכרה ונטה למות, אז נזכר ר' שמעון שהבטיח לאביו ר' יוסי שלא יקפיד עליו, התפלל ר' שמעון בר יוחאי על ר' אלעזר והתרפא. יוצא שר' שמעון בר יוחאי היה ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון"

פניני "אור החיים" הקדוש

לרבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו" [כ"א, א.]

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מדוע התחיל הפסוק בלשון רבים "אמר אל הכהנים" וסיים בלשון יחיד "לנפש לא יטמא"?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - שאסור לכהן להיטמא למת מחמת שהוא בעל מעלה העובד לפני הקב"ה, וכלשונו של הרב "ואין נאה ליוצא ונכנס לפני להסתכל במת".

זכיוון שהיה מקום לטעות שרק לכהנים העובדים ממש לפני ה' יתברך אסור להם להיטמא למת [וכמו ביין ושכר שהם אסורים רק למי שמשרת בפועל בשעת העבודה] ולשאר הכהנים שאינם עובדים ומשרתים לפני ה' מותר להם להיטמא למת באה התורה וכתבה בלשון יחיד "לנפש לא יטמא" שאסור לכל כהן להיטמא עצם מעלתו הייחודית שהם משרתים ה'.

הרי לנו מעלתם וייחודם של הכהנים לא משנה אם זה בשעת העבודה או לאחריה, תמיד צריכים להישאר בקדושתם וטהרתם.

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל ה"זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

כיצד מותר להפריד עצמות, עור, ועשבי טיבול מהדג בשבת?

בעניין אחר, וכ"פ בחזו"ע ח"ד עמ' יג'. לאור האמור נלמד, שאין לאשכנזים להוציא את העצמות והקוצים מתוך הדג, אלא צריכים לאכול את הדג שמסביב לעצם. אבל הספרדים יכולים להקל להוציא את העצמות שמפריעים בדרך לבשר הדג, ויזהרו מאוד להוציא את העצמות והקוצים הרחק ממקום הדג, שאם ישארו קרובים זה לזה, עלולים להתערבב מחדש, ואז יהיה לכו"ע אסור להפרידם, ומ"מ אם יחמירו בכל זה הספרדים תע"ב (שכל מה שנוהגים הספרדים להתיר, שייך כאשר העצמות הם גוף אחד עם בשר הדג כדברי הישי"ש, וכאשר נכנס פסולת לתוך האוכל, אין היתר זה שייך כלל, ומש"כ שאם יחמירו תע"ב, הוא מפני שההיתר אינו מוסכם, מש"כ במאמ"ר הוב"ד בביאור"ל, וכפי שהקשה חזו"א סימן נד' סק"ג שיי"ל שאין זה דרך אכילה). ולכן מצוי מאוד אצל בני אשכנז, שאוכלים דג 'פילה' או קציצות דגים. ולכו"ע יכול להקל להוציא עצם מהדג, אם מחובר לה קצת מבשר הדג (ביאור"ל ד"ה מתוך, משנ"ב ס"ק נה', סא' וסב', בא"ח בשלח יא', חזו"ע ח"ד עמ' רלב'. ומ"מ גם בזה המחמיר תע"ב, כיון שחזו"א סימן נד' סק"ג אוסר, ובגר"ז בפסקי הסידור אוסר, אע"פ שבשלחנו שיט' סעיף ג' התיר). בעשבי טיבול הנתונים בדג, יש להבדיל בין שני מצבים: א. חתיכת דג גדולה, שמונחים עליה עשבי טיבול, מותר להוציא את עשבי הטיבול, כדי לאכול דג נקי (שבזה אין העשבים והדג חשובים תערובת גמורה, כמו דברים קטנים המעורבבים יחד, אלא רק ספק תערובת כיון שהדג גדול וניכר במקומו, ובוהה הסתפק תרומה"ד סימן נז' אם חשוב תערובת, וכ"פ הב"י והרמ"א שיט' סעיף ג' לאסור מחמת הספק. ומבואר בביאור"ל ד"ה ומניח ד"ה לאכול וד"ה שבירר, שבאיסור דרבנן יש להקל בכה"ג, במיוחד אם בא להגיע לחלק שמתחתיו ואינו בא לתקן את התערובת, שנמצא שהוא רק מלאכה שאי"ל"ג. אי"צ ששני החתיכות יהיו גדולות להגיע לספיקן של תרומה"ד, אלא די שחתיכה אחת גדולה והיתר חלקקים קטנים, כ"ה בגר"ז שיט' סעיף ו'). ב. חתיכות דג קטנות שמעורבבים בהם ירקות ועשבי טיבול, אסור להפרידם לחלוטין, אבל מותר לקחת את חלקיקי הדג מתוך התערובת, ומצוי הוא ביסלט טונה' (נאמן זו תערובת גמורה, וכשפריד את הירקות, נמצא נמצא בורר פסולת מאוכל).

כלל גדול בהלכות בורר, יש להוציא את האוכל מתוך הפסולת, ולא את הפסולת מתוך האוכל (שו"ע שיט' סעיף ד'). כלל נוסף הוא, תערובת של שני מיני אוכלים, אשר אתה רוצה לאכול רק אחד מהם, הרי השני חשוב פסולת לעומת הראשון החשוב אוכל (שיט' סעיף ג', חזו"ע ח"ד עמ' קפ'). לכן מותר לאכול הדג ע"י שמושך את בשרו, ומשאיר את העצמות את עשבי הטיבול ואת העור במקומם. מותר לנקות הדג אפילו עבור אדם אחר כמו לבנו הקטן, ובלבד שיקפיד לעשות הפרדה זו סמוך לאכילתו (שיט' סעיף א' ובמשנ"ב סק"ו). מותר לעשות הפרדה זו ע"י סכין ומזלג, ואינו חשוב בורר בכלי שלעולם אסור, כיון שיש ביכולתו לעשות הפרדה זו בידו, ומה שבחור בסכין ומזלג, הוא בעבור לא יטנפו ידיו בשמנוניות הדג והרוטב (משנ"ב שיט' ס"ק נה', חזו"ע ח"ד עמ' קעג'). כאשר עור הדג עוטף את כל הדג, ואין אפשרות להוציא את בשרו בלי שיפריד תחילה את העור, מותר לקלף את העור מהדג, בדיוק כמו שמותר לקלף פרי על מנת לאוכלו לאלתר (שכא' סעיף יט' ב"י ורמ"א ע"פ ירושלמי). אמנם אם אין העור עוטף את כל הדג אלא רק חלקו, מה שמאוד מצוי בדג העשוי 'פילה', נחלקו הפוסקים אם מותר באופן זה להפריד את העור מהדג. המנהג היותר מצוי לספרדים להקל בזה, ולאשכנזים להחמיר (בביאור"ל שיכא' סעיף יט' ד"ה לקלף הביא ממאמ"ר שכל היתר קילוף קליפה, קיים רק כאשר אי"א בעיניו אחר. לכן בדג המחולק לפילה, שיש אפשרות להפכו כך שהעור יהיה על גבי הצלחת, והבשר יהיה כלפי הסועד, אסור להוציא העור מהדג. אמנם בביאור"ל שיט' סעיף ד' ד"ה מתוך הביא משי"ש שכל שהוא חיבור אחד, אינו חשוב תערובת שני מנים, אלא חשוב גוף אחד ואין בו איסור בורר, ודע שכ"ה בפר"ח תק' סעיף ו'. ומ"מ רק בתורת 'לימוד זכות' על הנוהגים היתר הביא זה הביאור"ל, לכן אין להם לבני אשכנז לנהוג כן לכתחילה. אבל אצל הספרדים נוהגים להתיר בזה, שכ"ה בבא"ח ש"ש בשלח סעיף י' שיש, שכל שכן דרך האכילה בחול, אף בשבת מותר כל שהוא מפריד גוף אחד אפילו אם אפשר

כלורה מלאחת!!

בסייעתא דשמיא בקרוב ייצא לאור
הספר שרבים ציפו לו

"מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

ועכשיו זה הזמן להוציא אל אמת הקדשה איקויריך

להקדשות והנצחות: 052-7151420

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר וגם דרך לחיים

